

Hoe moet een carbon credits programma eruitzien?

10 richtinggevende regels:

1. Effectief beheer
2. Registratie en Bijhouden
3. Transparantie
4. Inspectie door Experts
5. Additionaliteit
6. Permanentie
7. Goede Koolstof Berekeningen
8. Geen Dubbele Telling
9. Sociale en Milieu Voordelen en Beschermende Regels
10. Contributie aan Net-Zero Transitie

1. Effectief beheer

Effectief beheer betekent dat het carbon credits programma goed wordt geregeld. Het programma moet goed zijn voor mensen én voor het milieu. Iedereen die meewerkt, weet wat hij moet doen, en alles gebeurt eerlijk en netjes.

Wat hoort erbij?

- **Een eerlijke groep leiders.** Er moet een bestuur zijn met mensen die eerlijk zijn en goed opletten dat alles netjes gebeurt.
- **Geen fout geld gebruiken.** Er moeten regels zijn zodat niemand geld kan stelen of gebruiken op een verkeerde manier.
- **Geen omkoping.** Het programma mag geen cadeautjes of geld aannemen om iemand voortrekker te maken. Alles moet eerlijk gaan.
- **Een jaarverslag maken.** Elk jaar moet er een verslag komen met hoeveel geld er is binnengekomen en uitgegeven. Ook moet erin staan wat het programma doet en waarom.
- **Iedereen mag meedenken.** Alle inwoners uit Suriname mogen zeggen wat ze vinden. Hun mening moet serieus genomen worden.
- **Klachten aanhoren en oplossen.** Als iemand een klacht heeft, moet er een duidelijke en eerlijke manier zijn om die op te lossen. Het mag geen geld kosten voor mensen of gemeenschappen die weinig hebben.

2. Registratie en Bijhouden

Het programma moet een register gebruiken. Dat is een soort digitale lijst waar alles netjes wordt opgeschreven over projecten die helpen om minder vervuiling te creëren.

Wat staat er in dat register?

- Elk project en elke koolstofkrediet (in Engels: carbon credit) krijgt een eigen nummer, zodat je ze niet door elkaar haalt.
- Je kunt zien wie de koolstofkrediet gebruikt en waarom.
- Als er een fout is gemaakt, bijvoorbeeld dat er te veel of verkeerde kredieten zijn uitgegeven, dan moet het programma dat oplossen. Dat kan door ze te verwijderen of te vervangen. Ook moet duidelijk zijn wie dat moet doen.

3. Transparantie

Het koolstofprogramma moet duidelijke en volledige informatie geven over alle projecten die koolstofkredieten krijgen. Deze informatie moet:

- **Openbaar zijn.** Iedereen moet het kunnen bekijken via internet.
- **Makkelijk te begrijpen zijn.** Ook mensen zonder technische kennis moeten het kunnen snappen.

Wat voor informatie moet gedeeld worden?

- **Berekeningen en uitleg.** Alle berekeningen (zoals hoeveel broeikasgassen zijn verminderd) moeten gedeeld worden, zodat anderen het kunnen controleren en opnieuw kunnen berekenen.
- **Projectdocument.** Elk project moet een verslag hebben met:
 - Een korte uitleg in gewone taal
 - Waar het project gedaan wordt en wie eraan meewerkt
 - Welke technieken of methodes worden gebruikt
 - Wat het project doet voor natuur en mensen
 - Hoe alle berekeningen zijn gedaan
 - Hoe is bepaald wat de situatie was vóór het project (de "baseline") en hoeveel extra vermindering van koolstof het oplevert ("additionaliteit")
 - Sommige projecten moeten ook laten zien hoe schade wordt gecompenseerd.

Wat gebeurt er als er informatie ontbreekt?

Als iets niet op de website of in het register staat, moet het programma zorgen dat die informatie alsnog wordt gedeeld – behalve als het privé of vertrouwelijk is.

Zo zorgt het programma voor openheid, controleerbaarheid en vertrouwen, zodat iedereen – ook gemeenschappen in het binnenland van Suriname – kan zien wat er gebeurt en mee kan denken.

4. Inspectie door Experts

Het koolstofprogramma moet heel precies berekenen hoeveel minder vervuiling (broeikasgassen) er komt door een project. Dat heet GHG-emissiereductie of verwijdering.

Wat moet het programma doen?

- **Eerlijke berekeningen maken.** Ze moeten voorzichtig berekenen, zodat ze niet te veel beloven. Alles moet kloppen met echte wetenschap.
- **Een duidelijk beginpunt kiezen.** Ze moeten eerst kijken hoe het was vóór het project (dat heet de "baseline"). Daaraan kunnen ze later zien hoeveel beter het geworden is.
- **Alles goed meten en controleren.** Ze moeten meten met goede apparaten en duidelijke regels. Als er onzekerheid is, moeten ze dat ook laten zien.
- **Regels van de overheid meenemen.** Als er al wetten zijn die helpen tegen vervuiling, moeten die ook worden meegeteld in de berekening.
- **Steeds opnieuw controleren** Elke paar jaar moeten ze opnieuw kijken of de rekenregels nog goed zijn. Zo blijft alles eerlijk en betrouwbaar.
- **Geen valse beloningen geven.** Alleen projecten die echt iets doen, mogen een koolstofkrediet krijgen. Als een project nog niet is begonnen, mag het geen beloning krijgen.

Het koolstofprogramma moet gecontroleerd worden door mensen van buiten het programma. Dat zijn onafhankelijke inspecteurs. Zij kijken of alles eerlijk en goed gebeurt.

Wat moeten die inspecteurs doen?

- Ze moeten een speciaal diploma hebben dat laat zien dat ze goed kunnen controleren.
- Ze moeten eerlijk zijn en geen vrienden of familie zijn van de mensen in het programma.
- Het programma moet regelmatig nakijken of de controleurs hun werk goed doen.
- Als ze fouten maken, moet het programma dat melden en oplossen. Soms mogen ze dan niet meer meedoen.

5. Additionaliteit

Additionaliteit betekent dat een project iets extra's doet voor het klimaat, wat anders niet zou gebeuren. Het project helpt dus om minder vervuiling te maken, omdat het geld krijgt via koolstofkredieten.

VOORBEELD: Je rijdt elke dag met de auto naar school/werk. Maar nu besluit je om met de bus te gaan, zodat er minder auto's rijden. Dat is een extra verandering die helpt het verkeer en de vervuiling te verminderen — dat is "additionaliteit". In carbon credits: Alleen veranderingen die echt iets nieuws bijdragen aan het klimaat, krijgen een beloning.

Wat moet het programma controleren?

- **Is het echt een extra toevoeging?** Het project mag niet gewoon iets doen wat al verplicht is volgens de wet. Het moet meer doen, dan wat al moet.

- **Is het goed gepland?** Voordat het project begint, moet duidelijk zijn dat het rekening houdt met koolstofkredieten. Dat moet op papier staan.
- **Wordt het goed gecontroleerd?** Onafhankelijke experts moeten nagaan of het project echt extra is. Ze kijken naar:
 - Of het project geld nodig heeft om te kunnen starten.
 - Of er obstakels zijn die het project moeilijk maken.
 - Of het idee al veel voorkomt, of juist nieuw is.
 - Of het past binnen vaste rekenregels.
- **Investeringsstoets – is het project financieel haalbaar zonder hulp?**
Soms kost een klimaatproject veel geld. Het programma kijkt dan:
 - Zou dit project doorgaan zonder geld van koolstofkredieten?
 - Ze rekenen alles uit: hoeveel het kost, hoeveel het oplevert, en of het zonder hulp te duur is.
 - Als het project alleen lukt met de hulp van koolstofkredieten, dan telt het als “extra” en mag het meedoen.
- **Barrièretoets – wat houdt het project tegen?**
Soms zijn er hindernissen die een project moeilijk maken. Bijvoorbeeld:
 - Er is geen geld beschikbaar.
 - Mensen weten niet genoeg over de techniek.
 - De regels maken het lastig om te starten.
 Het programma kijkt dan:
 - Welke hindernissen zijn er?
 - Kan het project die hindernissen alleen overwinnen met koolstofkredieten?
 - Als dat zo is, dan telt het als “extra”.
- **Markttoets – is het idee al eerder gebruikt?**
Sommige projecten gebruiken technieken die nog niet vaak voorkomen. Het programma kijkt dan:
 - Hoeveel mensen gebruiken deze techniek al?
 - Is het nog nieuw of zeldzaam in dat gebied?
 - Als het project iets doet wat nog niet normaal is, dan telt het als “extra” en mag het meedoen. **VOORBEELD** Zonnepanelen in gebieden zetten zonder stroomnet. Huishoudens krijgen zonne-energie in plaats van dieselgeneratoren. Waarom is het additioneel? De overstap naar zon zou anders niet gebeuren — dus de CO₂-besparing is extra.
- **Standaardregels voor extra klimaatprojecten**
Vaak gebruikt het programma vaste regels om te bepalen of een project echt extra is. Dat heet een gestandaardiseerde aanpak. Het programma moet dan:
 - Duidelijk uitleggen hoe die regels zijn gemaakt.
 - De regels openbaar maken, zodat iedereen ze kan zien.
 - De regels regelmatig controleren, bijvoorbeeld elke 3 jaar, om te kijken of ze nog kloppen.
 - Elk project moet laten zien dat het aan de regels voldoet, en dat wordt gecontroleerd door onafhankelijke experts. Deze experts controleren of een project echt voldoet aan de internationale standaarden zoals *Gold Standard*, *Verified Carbon Standard (VCS)*, *Clean Development Mechanism (CDM)* of *Social Carbon*

- **Speciale regels voor bosprojecten (REDD+)**

Sommige projecten gaan over het beschermen van bossen en het stoppen van ontbossing. Dat heet REDD+. Voor deze projecten moet het programma:

- Een plan maken met duidelijke acties, zoals nieuwe wetten, hulp voor gemeenschappen, of betere controle.
- Laten zien dat het project echt helpt om minder bomen te kappen en meer natuur te beschermen.
- Uitleggen dat het geld van koolstofkredieten nodig is om het project te laten werken.
- Alles laten controleren door onafhankelijke experts.

Voor bosprojecten moet het programma ook bewijzen dat ze al vóór de start dachten aan koolstofkredieten. Dat kan met:

- Een officieel document waarin staat dat ze willen meedoen aan het koolstofprogramma.
- Een overleg met mensen uit de buurt, waarin ze uitleggen wat ze van plan zijn.

Er mag niet te veel tijd zitten tussen het begin van het project en het moment dat het wordt aangemeld bij het programma.

6. Permanentie

Als een project helpt om minder vervuiling te maken (zoals CO₂), dan moet dat blijvend zijn. Het mag niet zomaar weer teruggedraaid worden. Bijvoorbeeld: als een bos wordt beschermd, mag het niet later toch gekapt worden.

Wat doe je om dat te voorkomen?

- **Risico's bekijken.** Sommige projecten hebben kans op terugval. Het programma kijkt goed naar die risico's en maakt plannen om dat te voorkomen.
- **Lange controleperiode.** Projecten moeten minstens 40 jaar worden gevolgd maar er kan een langere periode worden ingesteld. Als er toch iets misgaat, moet dat worden gemeld en opgelost.
- **Verlies goedmaken.** Als er toch vervuiling terugkomt, moet het project een koolstofkrediet inleveren om dat te compenseren.
- **Bufferreserve.** Elk project zet een deel van zijn koolstofkredieten in een gezamenlijke spaarpot (buffer). Als er ergens iets misgaat, kan uit die pot worden gehaald om het verlies goed te maken. Zorg dat de buffer blijft bestaan, zelfs als het programma ooit stopt.
- **Speciale regels voor bosprojecten (REDD+).** Ook bosprojecten moeten meedoen aan de buffer. Als ze stoppen met het programma, worden hun reservekredieten meteen verwijderd.

7. Goede Koolstof Berekeningen

Als een project helpt om minder vervuiling te maken (zoals CO₂), dan moet het programma heel precies en eerlijk uitrekenen hoeveel minder vervuiling er is. Dat heet robust quantification.

Wat zijn de regels?

- **Voorzichtig berekenen.** Het programma moet liever te weinig dan te veel berekenen. Zo weet je zeker dat het resultaat niet overdreven is.
- **Alles meetellen.** Ze moeten alle belangrijke bronnen van vervuiling meenemen in de berekening. Bijvoorbeeld: Waar komt de vervuiling vandaan?
- **Baseline vaststellen.** Ze moeten de "baseline vaststellen. Wat is een "baseline"? Een baseline is een beginpunt: hoe zou de situatie zijn zonder het project? Het programma moet dit eerlijk en voorzichtig bepalen, zodat het verschil met het project niet te groot wordt gemaakt. Ze moeten:
 - Verschillende mogelijkheden bekijken, zoals oude gegevens of beste technieken.
 - Rekening houden met wetten en regels die al bestaan.
 - Opletten dat het project niet zorgt voor meer gebruik, zoals apparaten die zuinig zijn maar dan vaker worden gebruikt.
 - Regelmatig opnieuw controleren of de baseline nog klopt.
- **Vervuiling meten.** Het programma moet **voorzichtig berekenen** hoeveel vervuiling het project echt vermindert. Ze gebruiken:
 - Modellen, metingen en gegevens die betrouwbaar zijn.
 - Dezelfde manier van rekenen voor zowel de baseline als het project zelf.
- **Voorkomen van "lekkage".** Lekkage betekent dat vervuiling ergens anders toeneemt door het project. Het is net als dweilen met de kraan open.
Bijvoorbeeld:
 - Als een bos wordt beschermd, maar mensen gaan ergens anders bomen kappen.
 - Als een fabriek verplaatst wordt en elders vervuilt.
 - Als de markt verandert en meer vervuiling ontstaat door vraag of aanbod.Het programma moet alle mogelijke lekkage meerekenen en als er toch lekkage is, dat aftrekken van de totale opbrengst bij de berekening.
- **Grenzen duidelijk maken.** Ze moeten duidelijk aangeven waar het project plaatsvindt – zoals het gebied, de organisatie of het land. Als ze iets weglaten, moet dat goed uitgelegd worden en mag het niet zorgen voor een te positief resultaat.
- **Fouten en onzekerheid bekijken.** Soms zijn er twijfels in de metingen. Het programma moet die allemaal samen bekijken en zorgen dat de uitkomst toch betrouwbaar is.
- **Regelmatig controleren.** De manier van rekenen moet regelmatig worden nagekeken en verbeterd als dat nodig is.
- **Nagaan waar de vermindering vandaan komt (Attributability).** Het programma moet zeker weten dat de vermindering van vervuiling echt komt door het project. Niet door andere dingen die toevallig gebeuren, zoals veranderingen in het weer of in de economie.
- **Duur koolstofkredieten (Crediting periods).** Projecten mogen niet te lang koolstofkredieten krijgen, zodat er ruimte is om steeds betere projecten te maken. De duur hangt af van dingen zoals hoe snel technologie verandert of hoe lang apparaten meegaan.

- **Monitoring.** Het programma moet goed in de gaten houden wat er gebeurt. Dat heet monitoring. Ze moeten:
 - Een duidelijk plan maken: wie doet wat en hoe wordt alles gemeten.
 - Goede meetmethodes gebruiken, zoals satellietbeelden of betrouwbare cijfers.
 - Fouten voorkomen en oplossen, bijvoorbeeld als een meetapparaat stuk gaat.
 - Als een project tijdelijk niet bereikbaar is (bijvoorbeeld door oorlog of ziektes), moeten er alternatieve manieren zijn om toch te controleren.

8. Geen Dubbele Telling

Als een project helpt om minder vervuiling te maken, mag dat maar één keer worden meegeteld. Je mag niet twee keer zeggen dat je dezelfde vervuiling hebt verminderd.

Wat moet het programma doen?

- **Niet dubbel registreren.** Een project mag niet tegelijk in twee programma's staan. Anders zou het twee keer een beloning kunnen krijgen voor hetzelfde werk.
- **Niet dubbel uitgeven.** Als er al een koolstofkrediet is gegeven voor een project, mag een ander programma niet nog een keer een krediet geven voor datzelfde project – tenzij het eerste krediet is gestopt of verwijderd.
- **Niet dubbel gebruiken.** Als een koolstofkrediet al is gebruikt of gestopt, mag het niet opnieuw worden verkocht of gebruikt.

9. Sociale en Milieu Voordelen en Beschermende Regels

Als een project helpt om minder vervuiling te maken, moet het ook **goed zijn voor mensen, dieren en de omgeving**. Dat heet **duurzame ontwikkeling**. Het project moet **niemand schade geven** en juist **helpen om de wereld beter te maken**.

- Het programma moet **duidelijke regels en hulpmiddelen** hebben.
- Elk project moet **zich houden aan goede afspraken** over hoe je met mensen en natuur omgaat.
- Projecten moeten **positieve dingen brengen**, zoals schoon water, veilige werkplekken, of betere leefomstandigheden.

Wat zijn de regels?

- Lijst met **eisen** waaraan de projecten moeten voldoen. Het programma wil dat projecten meer goede dingen doen dan slechte – dat heet “net positief”.
- **Volgen van wetten.** Projecten moeten zich houden aan de regels van het land en ook aan afspraken met andere landen als dat nodig is.
- **Risico's bekijken.** Projecten moeten nadenken over mogelijke problemen, zoals schade aan het milieu of aan mensen. Ze moeten die risico's goed onderzoeken. Als er risico's zijn, moet het project maatregelen nemen om die te voorkomen of op te lossen. Die oplossingen moeten worden opgeschreven en later gecontroleerd.

- **Overleggen met mensen.** Als een project invloed heeft op gemeenschappen, moeten de mensen daarover van tevoren goed geïnformeerd worden. Ze moeten vrij kunnen kiezen of ze meedoen (FPIC). Hun mening moet serieus genomen worden.
- Het programma moet **informatie delen** over hoe goed een project scoort op deze punten.

De regels die gelden om te zorgen dat de mens en het milieu in goede staat blijven tijdens de uitvoer van het project zijn:

A. Goede werkomstandigheden

- Werknemers moeten veilig en gezond kunnen werken.
- Iedereen moet eerlijk behandeld worden.
- Er mag geen kinderarbeid of gedwongen werk zijn.

B. Milieu beschermen

- Het project moet zo min mogelijk vervuiling maken in de lucht, het water en door lawaai.
- Het moet weinig afval maken en gevaarlijke stoffen zoals pesticiden en chemicaliën vermijden.
- Als er toch vervuiling is, moet het project laten zien wat het doet om dat te verminderen.

C. Regels over landgebruik en verhuizen

Soms heeft een project grond nodig. Maar:

- Mensen mogen niet zomaar gedwongen worden om hun huis of werkplek te verlaten.
- Als verhuizen echt nodig is, moet het project zorgen dat het zo eerlijk en veilig mogelijk gebeurt.
- Het project moet van tevoren uitleggen of mensen moeten verhuizen, en wat ze doen om dat goed te regelen.

D. Regels over natuur en biodiversiteit

Projecten mogen geen schade doen aan de natuur. Ze moeten:

- Zorgen dat bossen, rivieren, dieren en planten beschermd blijven.
- Zeldzame dieren en hun leefgebieden beschermen.
- Geen natuurlijke gebieden veranderen in iets anders.
- Zorgen dat de grond niet kapot gaat en water niet verspild wordt.
- Als er toch schade is, moet het project laten zien wat ze doen om dat te verbeteren.

E. Regels over gemeenschappen en cultuur

Als een project invloed heeft op **inheemse volkeren of lokale gemeenschappen**, dan moet het:

- Hun rechten en tradities respecteren.
- Eerst vragen om toestemming, en goed uitleggen wat er gaat gebeuren.
- Niemand dwingen om te verhuizen of hun land op te geven.
- Culturele plekken en kennis beschermen, zoals oude verhalen, heilige plekken of gewoontes.

F. Respect voor mensenrechten en luisteren naar mensen

- Het project mag niemand slecht behandelen of uitsluiten.
- Het moet respect hebben voor de rechten van alle mensen, zoals eerlijkheid, veiligheid en vrijheid.
- Het project moet luisteren naar mensen in de buurt en rekening houden met hun mening.

G. Gelijke kansen voor mannen en vrouwen

- Iedereen moet dezelfde kansen krijgen, of je nu een man of een vrouw bent.
- Het project moet vrouwen en meisjes beschermen tegen geweld.
- Als mensen hetzelfde werk doen, moeten ze ook hetzelfde loon krijgen.

H. Eerlijk delen van de voordelen

- Als een project voordelen oplevert, zoals geld of hulp, moeten die eerlijk worden verdeeld met de gemeenschappen die meedoen.
- Het plan om voordelen te delen moet duidelijk worden uitgelegd in een taal die mensen begrijpen.
- De resultaten van het delen moeten openbaar zijn, zodat iedereen kan zien wat er is gebeurd.

I. Voldoen zijn de Cancun-regels

Bij speciale projecten in bossen (REDD+), moet het programma zich houden aan internationale afspraken die helpen om:

- mensen te beschermen,
- de natuur te behouden,
- en alles eerlijk te laten verlopen.

J. Voldoen aan de SDG doelen

SDG betekent duurzame ontwikkelingsdoelen. Dat zijn wereldwijde afspraken om de wereld beter te maken. Het project moet:

- laten zien hoe het helpt bij deze doelen, zoals minder armoede, beter onderwijs, of schoner water.
- uitleg geven over hoe ze dat meten en controleren.

K. Plannen voor de toekomst

Er komen nieuwe verbeteringen in het programma. Die zorgen ervoor dat:

- mensen en gemeenschappen beter kunnen meedenken en meebeslissen.
- vrouwen en kwetsbare groepen beter worden beschermd.
- natuurgebieden en dieren goed worden verzorgd.
- documenten worden vertaald in talen die mensen begrijpen.
- geld en voordelen eerlijk worden gedeeld, en iedereen kan zien wat ermee gebeurt.

10. Contributie aan Net-Zero Transitie

Net zero betekent dat we tegen het jaar 2050 bijna geen vervuiling meer maken – en wat er nog overblijft, wordt opgeruimd of gecompenseerd. Zo helpen we het klimaat.

Wat moeten projecten doen?

Projecten die meedoen aan het koolstofprogramma moeten:

- helpen om minder vervuiling te maken,
- geen oude, vervuilende technieken blijven gebruiken,
- en passen bij het plan van het land om schoner te worden.

Welke projecten mogen niet meedoen?

Sommige projecten passen niet bij netto nul en mogen geen beloning krijgen. Bijvoorbeeld:

- Projecten die meer olie en gas uit de grond halen.
- Projecten die oude vervuilende motoren blijven gebruiken, zoals auto's die alleen op benzine rijden.

Alle projecten moeten laten zien hoe ze helpen om netto nul te bereiken. Ook oude projecten kunnen opnieuw worden bekeken, zodat ze beter passen bij het klimaatplan van het land.

Bron: <https://icvcm.org/core-carbon-principles/>